

Arbejds miljø og sikkerhed for unge omdelere tilknyttet Branche foreningens medlemmer

Indhold:

- 2.** Formålet med en koordineret sikkerhedsindsats
- 3.** Fordele ved en fælles brancheordning
- 4.** Hvilke arbejdsområder er omfattet af reglerne
- 5.** Sådan organiseres sikkerhedsarbejdet
- 6.** Sådan opbygges en sikkerhedsorganisation for unge
- 8.** Husk arbejdspladsvurderingen
- 10.** Løbende kontakt
- 11.** Rutekort
- 12.** Kom godt fra start
- 13.** Særlige regler for omdelere på 13 og 14 år
- 15.** Skema for APV

Formålet med en koordineret sikkerhedsindsats

Branche foreningen af Danske Distributionsvirksomheders medlemmer beskæftiger cirka 15.000 omdelere. Heraf er cirka 95 % unge under 18 år, der har en gennemsnits-anciennitet på omkring 1 år og arbejder 5-6 timer om ugen.

Arbejds miljølovens regler for sikkerheds- og sundhedsarbejde er hovedsageligt møntet på fuldtidsansatte medarbejdere og dækker altså ikke hovedparten af Branche foreningens medlemmer. Derfor har Branche foreningen udarbejdet denne håndbog, som ruster vores medlemsvirksomheder til at sikre arbejds miljøet for medarbejdere under 18 år.

Unge medarbejdere er et særligt ansvar

Branche foreningen ønsker maksimal sikkerhed på alle områder i og omkring det omdelerarbejde, de unge udfører - og vi vil derfor sætte sikkerhedsreglerne for branchen så højt som muligt. Som arbejdsgiver for unge medarbejdere under 18 år har du nemlig en særlig forpligtelse, fordi de unge omdelere

- står uden jobberfaring, da omdelerjobbet for mange er det første job.
- ingen erfaring har med at beskytte sig selv imod arbejdsskader.
- ingen erfaring har med at deltage i sikkerhedsgrupper.
- ikke kan deltage i kurser om sikkerhedsarbejde, hvis lovens afsnit om arbejdstid for unge følges.
- ofte udfører jobbet uden voksne, der kan hjælpe og vejlede.

Det er vigtigt, at alle medlemsvirksomhederne opbygger og vedligeholder sikkerhedsreglerne, så alle unge omdelere arbejder under de sikreste forhold og altid har de bedste hjælpemidler til at forebygge skader.

Alle forhold i denne mappe er forelagt og drøftet med Arbejdstilsynet, Landskronagade, København Ø.

Branche foreningen, april 2009

Fordele ved en fælles brancheordning

Arbejds miljølovens regler for sikkerheds- og sundhedsarbejde dækker umiddelbart ikke hovedparten af Branche foreningen af Danske Distributions virksomheder medlems virksomheder, som primært beskæftiger unge under 18 år, der arbejder 5-6 timer om ugen.

Branche foreningen har derfor valgt, at der udarbejdes specielle regler for vores branche, der tager hensyn til vores særlige forhold.

Med en fælles brancheordning og ved at opbygge en sikkerhedsorganisation, der fungerer, kan vi imødekomme de krav som loven og Arbejdstilsynet stiller.

Den fælles brancheordning skal sikre, at:

- ingen medlemmer har mulighed for at nedprioritere sikkerheden, fordi et obligatorisk sæt regler skal overholdes.
- medlems virksomhederne deler viden. Bliver en virksomhed opmærksom på risikable arbejdsforhold, vil Branche foreningen informere alle medlemmer, formulere en vejledning og eventuelt udstede et forbud. Videndelingen kan også bruges ved indkøb og brug af hjælpemidler.
- Branche foreningen centralt kan revidere sikkerhedsreglerne, når der kommer ny viden og nye love og regler på området.
- branchens sikkerhedsgrupper får optimale vilkår for at opdatere sikkerhedsreglerne, idet alle erfaringer bliver indarbejdet i de gældende regler.
- distributionen af sikkerhedsreglerne lettes. Eksempelvis kan Branche foreningen producere en DVD med gode råd og advarsler, som udleveres til omdelerne og deres forældre.
- instruktører og sikkerhedsrepræsentanter får samme uddannelse.

Hvilke arbejdsområder er omfattet af reglerne

Branche foreningens regler omfatter kun det arbejde, som de unge omdelere under 18 år udfører i og omkring den fysiske omdeling. Sikkerhedsreglerne omfatter ikke arbejdsfunktioner, der foregår på kontorer, ved modtagelse, pakning og udkørsel, og som udføres af voksne ansatte.

De næste sider er opdelt i afsnittene:

- Hvordan organiserer de enkelte firmaer sikkerhedsarbejdet for de unge omdelere?
- Hvordan opbygges den/de nødvendige sikkerhedsgrupper?
- Hvordan skal APV for omdelerne håndteres fremadrettet?
- Hvordan følger vi op på de eksisterende regler?

Alle medlemsvirksomheder har et sikkerhedsudvalg, der varetager sikkerhedsarbejdet for alle arbejdsfunktioner inden for kontor, lager og kørsel i firmaet.

De sikkerhedsgrupper, der er omtalt i denne håndbog, refererer i alle virksomheder til firmaets sikkerhedsudvalg.

Uanset hvordan virksomheden er organiseret, er det altid arbejdsgiverens ansvar, at sikkerhedsorganisationen og APV fungerer og løbende bliver brugt.

Sådan organiseres sikkerhedsarbejdet

Arbejdsgiveren har pligt til at opbygge en sikkerhedsorganisation, der omfatter alle unge omdelere. Dette skal gøres i samarbejde med de ansatte og de arbejdsledere, der i det daglige er tilknyttet arbejdet med den fysiske omdeling.

De ansatte skal i størst muligt omfang være med til at vælge det antal sikkerhedsrepræsentanter, som kræves for at varetage omdelernes interesser. Ofte kender omdelerne ikke hinanden og har sjældent mulighed for at mødes i forbindelse med arbejdet, og derfor er det vigtigt, at virksomheden stiller det nødvendige antal sikkerhedsrepræsentanter til rådighed.

For hvert arbejdsområde, det vil sige distributionschef, distributionsleder eller inspektør, skal virksomheden etablere en sikkerhedsgruppe, der har ansvaret for:

- at alle nye omdelere får en grundig instruktion før første omdeling. Ikke bare om jobbet udførelse, men også om de risici, der er ved omdelerjobbet, og hvordan skader og uheld undgås.
- at de unges forældre orienteres om jobbet og sikkerhedsreglerne.
- at der løbende er kontakt til omdelerne, og at der bliver fulgt op på jobbet udførelse.
- at der løbende udsendes APV-skemaer til omdelere, der har opnået en vis erfaring - fx efter ca. 3 måneders ansættelse.
- at alle APV-skemaer bliver evalueret, og at eventuelle problemer bliver behandlet og rettet til i det materiale, der efterfølgende udleveres til omdelerne.
- at alle ledere af sikkerhedsgrupperne under Brancheforeningen mødes mindst én gang om året. Formålet med møderne er at dele erfaringer om introduktionsforløb af nye omdelere og om de hjælpemidler, som virksomhederne stiller til rådighed for omdelerne.

Sådan opbygges en sikkerhedsorganisation for unge omdelere

Sikkerhedsgruppen er kernen i sikkerheds- og sundhedsarbejdet. Det er herfra, arbejdet med sikkerhed og arbejdsmiljø for de enkelte afdelinger skal udgå.

Der skal oprettes en sikkerhedsgruppe for hver afdeling, det vil sige for hver distributionschef, distributionsleder eller inspektør. Er afdelingen geografisk adskilt – for eksempel beliggende i hver sin landsdel – skal der som hovedregel være en sikkerhedsgruppe per område.

En sikkerhedsgruppe består af en leder, der er valgt af ledelsen, og 2-4 menige medlemmer, der skal vælges efter følgende procedure:

1. Er der omdelere i området over 18 år, skal de spørges, om de vil opstille til valg til sikkerhedsgruppen.
2. Er der ikke nok omdelere over 18 år, der ønsker at stille op, kan det nødvendige antal medlemmer vælges fra den gruppe ansatte, der har den daglige kontakt med omdelerne. Det kan for eksempel være distributører eller instruktører, som ofte hjælper omdelerne før opstart.

Alle voksne omdelere, der har minimum et års erfaring som omdeler, er valgbare til sikkerhedsgrupperne. Er der ikke nok personer, der opfylder kravet, og som ønsker at deltage i sikkerhedsarbejdet, vælges i stedet personer over 18 år, der til daglig arbejder med omdelerne. Eksempelvis gennem ansættelse og oplæring.

Husk, at alle medarbejdere, uanset alder har ret til at deltage i valget af medlemmer til sikkerhedsgrupper og sikkerhedsudvalg.

Sikkerhedsudvalget

Sikkerhedsgrupperne refererer til virksomhedens sikkerhedsudvalg. Sikkerhedsudvalgets medlemmer vælges for 2 år ad gangen, og udvalget skal sikre, at

- alle omdelere efter et valg orienteres om, hvem der er valgt i deres område.
- arbejdsgiveren oplyser Arbejdstilsynet om, hvem der er valgt til sikkerhedsudvalget og til de enkelte sikkerhedsgrupper.
- eventuelle påbud fra Arbejdstilsynet straks videregives til sikkerhedsudvalget.
- de valgte sikkerhedsrepræsentanter senest 3 måneder efter valget deltager i et kursus for sikkerhedsrepræsentanter.

For at sikkerhedsudvalget og sikkerhedsgrupperne kan udføre deres arbejde, skal de have adgang til alle rapporter over arbejdsulykker og andre relevante oplysninger, der vedrører arbejdet med omdelerne. Besvarede APV-skemaer skal desuden gives til de respektive sikkerhedsgrupper, der videregiver resultaterne til firmaets sikkerhedsudvalg.

Husk altid at resultaterne af de, af de unge besvarede APV-skemaer, skal indgå i firmaets samlede plan for sikkerhed.

Husk arbejdspladsvurderingen

På side 15 finder du et arbejdspladsvurderingsskema, APV, som Branche foreningen af Danske Distributionsvirksomheder har udarbejdet. Skemaet skal udleveres til alle omdelere under 18 år, og firmaet drager omsorg for, at skemaerne returneres i udfyldt stand.

Skemaet indeholder de punkter, der som minimum kræves af Arbejdstilsynet, og derudover er der også et hjælpeskema, som kan bruges, hvis der er punkter eller problemer, der kræver mere end blot en afkrydsning. APV-skemaerne, der løbende bliver revideret, findes også på Branche foreningens website, ligesom du kan rekvirere det hos Branche foreningens formand eller kasserer.

Et nyttigt værktøj

Alle afdelinger skal løbende udsende APV-skemaer til sine omdelere, når de har opnået en vis erfaring - fx efter ca. 3 måneders ansættelse.

Formålet med APV-skemaerne er at sørge for, at sikkerheden er så høj, at arbejdsulykker helt undgås. Det er derfor vigtigt, at omdelerne udfylder APV-skemaerne uden virksomhedens eller afdelingens indblanding.

På basis af de returnerede APV-skemaer får virksomheden overblik over de opgaver og eventuelle problemer, der skal tages op, og derfor er en grundig evaluering vigtig. For mange virksomheder vil kravet om arbejdspladsvurdering være en god anledning til at sætte en systematisk og forebyggende arbejds miljøindsats i gang.

For at sikre at den viden, som de enkelte afdelinger får gennem APV-skemaerne, kommer alle omdelere i Danmark til gode, mødes lederne af sikkerhedsgrupperne i Branche forenings regi en gang om året, for at dele succeser og problemer fra årets arbejde.

Resultaterne af mødet sendes til Branche foreningens bestyrelse, der vurderer, om regler eller skemaer for omdelernes sikkerhed skal revideres.

APV-arbejdet for unge omdelers sikkerhed har fokus på:

- Tunge løft
- Ergonomi
- Sikkerhed i trafikken
- Transportmidler
- Personlige værnemidler, f.eks. cykelhjelm
- Information ved jobstart
- Påklædning, der er afpasset efter årstid og vejr
- Adgangsforhold
- Vold
- Sundhed
- Skub og træk af omdelervogne
- Synlighed - reflekser m.v.

Løbende kontakt er vigtig

Selvom den unge omdeler har fået en grundig instruktion før jobstart, er det vigtigt, at firmaet holder løbende kontakt under hele ansættelsen.

Det skyldes især, at den unge omdeler højst sandsynligt er i gang med sit første job og derfor har ringe eller ingen erfaring har med at passe på sig selv og sit helbred i en arbejdssituation.

Derfor skal instruktøren, distriktslederen eller inspektøren holde kontakt med den unge omdeler og være en slags mentor, som omdeleren trygt kan ringe til for at spørge om råd og vejledning.

Inddrag forældrene

Det er også vigtigt, at forældrene bliver ordentligt informeret om deres barns arbejde og eventuelle risici herved. Det gøres blandt andet ved at udlevere og gennemgå Brancheforeningens informationsfolder om:

- et sikkert arbejdsmiljø
- forsikringsforhold
- regler for cykler og udstyr
- regler for unges erhvervsarbejde
- regler for god og sikker omdeling

Rutekortet - en vigtig kommunikationskanal

Rutekortet udgør er en vigtig kommunikation mellem distributionsfirmaet og omdeleren.

Af geografiske grunde er mange omdelere ikke i fysisk kontakt med distributionsfirmaet hver uge, og rutekortet er dermed den arbejdsinstruks, som omdeleren har at holde sig til. Den skal derfor indeholde alle de oplysninger, som omdeleren skal bruge for at udføre omdelingen - både i forhold til sikkerhed og den kvalitet, som er anført i brancheorganisationens kodeks.

Rutekortet skal indeholde oplysninger om, hvordan arbejdet udføres bedst og sikrest.

Alle rutelister skal derfor som minimum indeholde:

- en geografisk beskrivelse af ruten
- husstande, der skal modtage tryksager, inkl. antal
- husstande, der kun skal modtage aviser, inkl. antal
- husstande, der intet skal modtage
- detailoplysninger om ruten herunder anvisning af gangrækkefølge, så omdeleren, i størst muligt omfang, undgår at krydse store veje
- vigtige oplysninger om de enkelte husstande. For eksempel låste opgange, bidske hunde, farlige trapper, skjulte opgange, brevsprækkers placering og lign.
- tidsfrister

Derudover skal omdeleren informeres om, at man:

- omdeler nedefra og op i etageejendomme, for at mindske den vægt, man bærer
- bruger elevatoren i stedet for trapperne
- kun må bære 12 kg ind i ejendommens opgang ad gangen
- hvis den samlede vægt til en ejendom overstiger 12 kg, må omdeleren gå flere gange.

Sker der ændringer på ruten, skal omdeleren altid have et nyt rutekort.

Derudover skal rutekortet altid indeholde et telefonnummer, hvor omdeleren før og under omdelingen kan komme i kontakt med en distributionsleder.

Kom godt fra start

Oftede har den unge omdeler ingen jobberfaring og skal udføre sit job alene. Derfor skal vi sørge for, at vores information før opstart er så god, at der ikke opstår problemer eller usikkerhed. Derudover er det vigtigt, at omdeleren får alle nødvendige oplysninger om sikkerhedsregler, og at omdeleren bliver orienteret om løft, træk og skub.

Hvis instruktionen før første omdeling er god, undgås fejl og uheld på ruten, og det giver omdeleren lyst til at beholde jobbet.

Derfor er det vigtigt at orientere omdeleren om:

1. Regler for jobbets udførelse
2. Den forventede kvalitet
3. Eventuel tilbagemelding efter jobbets udførelse
4. Sikkerhedsregler om blandt andet løft
5. Sikkerhedsrisici ved jobbet
6. Udstyr, inklusiv regler herom
7. Ansættelsesforhold, herunder løn
8. Forsikringsforhold - alle omdelere skal være forsikret
9. Gennemgang af ansættelsesaftalen, som skal godkendes af forældrene
10. Gennemgang af Branche foreningens brochure "Omdeling af aviser og tryksager", herunder siderne om sikkerhed
11. Råd om fodtøj og påklædning afhængig af årstiden
12. Gennemgang af ruten og området, som den unge skal omdele i. Herunder specielle adgangsforhold osv.
13. At kun er den person, der er registreret som omdeler, må deltage i arbejdet. Forsikringen omfatter nemlig kun denne person!

Særlige regler for omdelere på 13 og 14 år

Generelt er det sådan, at unge under 18 år er omfattet af de samme arbejdsmiljøregler som alle andre, der arbejder for en arbejdsgiver. Alle, der udfører arbejde for en arbejdsgiver i en virksomhed, hvor der er 10 eller flere ansatte, skal være omfattet af virksomhedens sikkerhedsorganisation.

Det gælder også, hvis der er tale om gruppe af ansatte under 18 år. De unge ansatte skal have mulighed for at deltage i valg af sikkerhedsrepræsentant. Om de unge også har mulighed for at stille op til valget af sikkerhedsrepræsentant vil afhænge af de tillidsmandsregler, der er aftalt i overenskomsten på det pågældende område. Det er fastsat i § 23 i bekendtgørelse nr. 575 af 21/6 2001 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde (SiO-bekendtgørelsen). Se under www.at.dk

I mange overenskomster er det med hensyn til valg af tillidsrepræsentant fastsat, at ansatte under 18 år har valgret, men ikke er valgbar. Men det vil altid være nødvendigt at undersøge, hvad der står i det enkelte firmas overenskomst.

Uoverensstemmelser om sikkerhedsrepræsentantens valg, valgbarhed og beskyttelse, herunder spørgsmål om hvilke regler, der finder anvendelse, og om brud på eller fortolkning af reglerne, afgøres ved fagretlig behandling. Det fremgår af § i 25 i SiO-bekendtgørelsen. Se under www.at.dk

Sikkerhedsrepræsentanten og arbejdslederen udgør sikkerhedsgruppen for den afdeling eller det område de dækker. Hvis det på grund af ovennævnte - eller af andre grunde - ikke er muligt at få valgt en sikkerhedsrepræsentant, der kan "dække" omdelernes arbejde, fungerer arbejdslederen alene som sikkerhedsgruppe.

Én af flere vigtige opgaver for sikkerhedsgruppen er at fungere som kontaktled mellem de ansatte og sikkerhedsudvalget i virksomheden. Sikkerhedsgruppen skal sørge for, at arbejdsmiljømæssige problemer, som sikkerhedsgruppen ikke kan løse, eller som er generelle for virksomheden, forelægges sikkerhedsudvalget, jf. SiO-bekendtgørelsens § 33, stk. 2. Se under www.at.dk

Arbejdstid og dens placering. Hvilke regler der gælder for de unge afhænger af, om den unge ansatte er undervisningspligtig eller ej. Der er tale om ret detaljerede regler, som det er vanskeligt at gengive i enkeltheder. Derfor har vi tilladt os at indsætte et link til Arbejdstilsynets to vejledninger for unges arbejde. Den ene gælder for de undervisningspligtige - den anden gælder for ikke-undervisningspligtige unge. Du kan se de to vejledninger ved at klikke på dette link: <http://www.at.dk/sw34171.asp>. Hvis du har spørgsmål til vejledningerne er du meget velkommen til at rette kontakte direkte til Arbejdstilsynet, evt. ved henvendelse på at@at.dk. Andre henvisninger til Arbejdstilsynet: www.at.dk eller telefon 70 12 12 88

Eksempler på arbejdstid for unge på 13 og 14 år

- Maks. 2 timer pr. dag på skoledage
- Maks. 7 timer pr. dag på ikke-skoledage
- Maks. 12 timer pr. uge i skoleuger
- Maks. 35 timer pr. uge i ikke-skoleuger

Arbejder den unge mellem 4,5 time og 7 timer pr. dag, skal der være indlagt mindst én pause på 30 minutter.

Der må ikke omdeles i tidsrummet mellem kl. 20.00-06.00.

Alle omdelere skal som minimum have to fridøgn per uge, heraf det ene døgn gerne om søndagen.

Andre regler for unge

Omdelerne skal undgå ergonomiske belastninger ved løft, skub og træk, og ingen må løfte mere end 12 kg ad gangen.

Omdelere skal informeres om, at han eller hun skal bruge alle tilgængelige hjælpemidler og huske at tjekke dem før omdelingens start. Derudover skal omdeleren vide, hvor han eller hun skal henvende sig, hvis der er fejl på tasker, vogne osv.

Bruger omdeleren cykel til omdelingen, skal cyklen være monteret med sikre bremses, lygter og reflekser.

Arbejdspladsvurdering

APV for omdelere under 18 år

Sådan bruger du skemaet

- ☺ = Mine arbejdsforhold er, som de skal være, og jeg ønsker ingen forandring
 - ☹ = Mine arbejdsforhold kan forbedres
 - ☹☹ = Mine arbejdsforhold er ikke, som de bør være, og jeg ønsker, at de bliver ændret
- Er der forhold der skal uddybes, brug næste side til dine notater.

Sæt kryds på den smiley, som du synes bedst dækker svaret på spørgsmålene:

- ☹☹☹ Hvordan er åbningstiderne på kontoret?
- ☹☹☹ Er din leder/chef til at træffe, når du har behov for det?
- ☹☹☹ Er kontakten til din leder/chef behagelig/god?
- ☹☹☹ Lytter din leder til det, du siger?

Ruten

- ☹☹☹ Hvad synes du om din rutes opbygning?
- ☹☹☹ Hvordan er rutebeskrivelsen/kortet over din rutes beliggenhed?
- ☹☹☹ Bliver de rettelser til ruten, som du melder, rettet inden for rimelig tid?
- ☹☹☹ Får du besked om eventuelle klager over manglende aflevering på en god måde?
- ☹☹☹ Er der ting på ruten, som gør dig bange eller utryg?
- ☹☹☹ Er der steder på ruten, hvor du ikke kan komme til at aflevere avis eller reklamer?
- ☹☹☹ Har du fået god instruktion i, hvad du skal passe på under din omdeling?

Det udleverede materiale

- ☹☹☹ Hvad synes du om det udleverede informationsmateriale?
- ☹☹☹ Mangler du viden om, hvordan du passer på dig selv?
- ☹☹☹ Kommer dine aviser/reklamer til aftalt tid?
- ☹☹☹ Hvordan leveres din aviser/reklamer på din afleveringsadresse?
- ☹☹☹ Hvordan er pakningen af dine aviser?
- ☹☹☹ Hvordan er pakningen af dine tryksager?
- ☹☹☹ Sker det, at du skal løfte mere end 10 kilo ad gangen?
- ☹☹☹ Hvordan er vægten af dine leverede tryksager pr. bundt?
- ☹☹☹ Er der ting ved dine leverede aviser/reklamer, som generer dig, fx lugt eller farve?

